

17
Q. D. B. V.

PARADOXA
IVRIS, MAXIME
PVBLCI,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO REGIAE DOMVS PRINCIPE,
DNO. PHILIPPO WILHELMO;
PRINCIPE PORVSSIAE,
REGIS SVPREMO CASTRORVM PRAEFECTO
ET HVIVS DVCAVS VICARIO,

DIRIGENTE INSTITVTVM
IOAN. PETRO *Ludewig*
POTENTISS. PORVSSIAE REGIS CONSIL. IVRIS PROF.
ORDIN. ET ARCHIVARIO HVIVS DVCAVS,
PATRONO AC PRAECEPTORE SVO, OMNI HONORIS
CVLTV DEVENERANDO

RESPONDEBIT
IOAN. PHILIPP. SEYBERTH,
NASSOVIVS.

AD D. MART. c15 1807.

HALAE VENEDORVM
TYPIS IOH, IAC, KREBSII, ACAD, TYPOGRAPH.

P A R A D O X A
I V R I S , M A X I M E
P A B L I C I

DNO PHILIPPO WILHELMO

DIRIGENTE INSTITVTVM

IOAN PETRO BERTHO

ORDINE ET ANTIQVARIIS LIBRIS

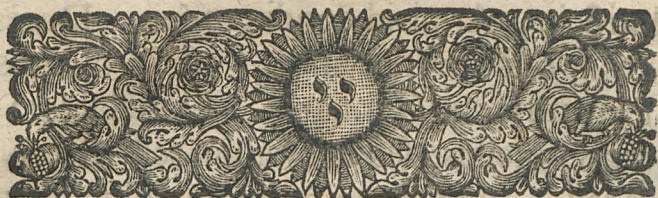
LA TROVA

RESPONDIT

IOAN PHILIPPO BERTHO

IOAN PHILIPPO BERTHO

§. I.

Leum, dicerem & operam
me perdidisse, si post tantos labores,
in eruendis publicis imperii iuribus
adhibitos, nihil scirem, nisi quod in
libris suis ante me adposuerunt do-
ctores ueterani. Nauseat pridem stomachus meus
cibos recoctos. Dabo igitur, quae non aliunde pe-
tita sunt, sed quae hactenus mihi uideor debere.

§. II. Principium iuris publici adaequatum leges
non esse; sed consuetudinem & obseruantiam im-
perii, hodie prudentiores omnes largiuntur. Unde
uero consuetudo colligenda? In eo sibi non con-
stant doctores. Omnes enim ad Carolingica tem-
pora dilabuntur. Ego hunc errorem pestilentissi-
mum habeo, omni ratione auditoribus meis cauend-
um. Carolingica aetas praesumptionem imperii

A

abso-

absolutificit. Armis id conditum fuit. Duces & comites illi officiales fuerunt. Post Carolingos aliam formam induit Germania. Non absoluta exinde regis potestas: sed admodum restricta. Nihil habuit rex, quod libera ordinum uoluntate non accepit. Retinuerunt ordines sibi, quantum uolupte fuit. Pro horum ergo potestate nunc praesumendum. Quia nemo suum iactare praesumitur, Si quod iusurget rex Germaniae, onus probandi in se habet. Absoluuntur ordines, si in probando succumbit actor. Ducum & principum nomina non ministeria nunc sunt: uerum singularis reipublicae sustentacula.

§ III. Si haec miscere inuicem & confundere licet; hodie ius publicum docebo pro libertate ordinum! perendie aliud condam pro aura Caesaris. Sed hoc est calamum uenalem circumferre ad sensus principum, non ad rerum ueritatem.

§ IV. Facilius tolero doctores historiae prorsus ignaros, quam illos, qui eam male docti sunt. Facilius tolero, qui principium iuris publici uel in legibus Romanis; uel in iure Longobardico; uel in politica

litica Aristotelis, uel in auctoritate ita sentientium
 uel etiam in solis legibus imperii reponunt: quam
 illos, qui tempora confundunt consuetudinum im-
 perii uel ea, quae per uim, tyrannide Henricorum &
 Fridericorum, accidere, obtorto collo huc trahere
 solent. Lex etiam Germanis scripta: non quid
 Romae fiat, sed quid fieri debeat.

§. V. Imperator hodie plus iuris habet, quam ab
 octo seculis non habuit in Germania. Qui eius
 potestatem legibus imperii accisam & diminutam
 esse, conqueruntur, sanctionibus nostris injuriam fa-
 ciunt. Apud quem olim boni mores ualere de-
 buerunt: nunc bonae leges ualeant. Qui tem-
 pora interregni hic incusant, illi parum absunt, quin
 iura principum inter publica spolia referant & con-
 silio nullo & nulla ratione.

§. VI. Imperator belli, pacis, foederum, legum
 proscriptionum, fisci, collectarum, uectigalium, ue-
 nationum ceteraque iura nullo tempore habuit: ha-
 buit tamen omnia ea, qua dux. Illud Germaniam
 respicit: hoc domanium Caesaris, prouincias, Rhe-
 no uicinas, ibi imperatorem egit: hic ducem &
 domi-

& dominum territorialem. Iterum haec confundunt doctores. In rheno fluuio cum uectigalia concessisse Caesarem uideant illico arguunt, ergo ius uectigalia concedendi is habuit per uniuersam Germaniam. Fallacia est a dicto secundum quid ad id, quod dictum simpliciter. Habet haec iura imperator non in sensu reduplicatiuo: sed specificatiuo. Liceat breui esse, calamo Logico-
rum.

§. VII. Domanium Caesaris multi peruerso ordine quaesiuerunt: nemo eorum scopum attigit ueritati propositum. Rhenanae prouinciae hic in medium producendae sunt. Ubi Palatinus, Caesaris officialem egit: non ducem uel dominum territorialem. Nihil ergo extimescite principes imperii a processu domaniali, si fas esset, Caesarem illum olim meditari. Vos uero sacri antistites, qui Rheno vicini agitis, a uocabulo hoc uobis timete. Nihil uos sartos praestat; quam superstitioni amica religio. Wenceslaus in uos minas domanii fibrauit. Solertia uestra est, quod illum principem furoris & infaniae accusaueritis, quem ego hoc casu retulerim

rim inter prudentissimos. Vidit ille nactus & spoliatores imperii. Conquestus est impunia manere haec crimina. In utroque ne latum unguem profecit. Dereliquit igitur paupertatem imperii. Cachinno id exceptit, cum uos eum imperio destitueretis. Metaphysici doctores Pragae illi hos canones suggererunt: priuatio praelupponit habitum; non entis nullae sunt affectiones.

§. VIII. Alia facies Italiae. Absolutum imperium habuit Caesar trans alpes, in ditione bello acquisita. Italis nulla iniuria fit, si ius publicum petatur e codice Iustiniano & ultimis eius libris. Bartholus ergo Baldus, Durandus, Imola centum doctores alii non erroris arguendi sunt, quod principia publici iuris habuerint decreta Romanorum. Maiorum uero nostrorum in Germania stultitia accusanda est, & stupiditas, quod peregrina iura lae reipublicae obtruserint, a quo patriam nostram quouis tempore constat prorsus absuisse. Utinam conscriberet idoneus doctor ius publicum Italiae: quod ego adhuc desidero. Gratiam, quisquis esset, a Caesareis reportaret hoc maxime tempore, ubi Iosephus

Caesar tantum animi ostendit pro jure Augusti in Italiam, proque internoscendo discrimine sacerdotii & imperii.

§. IX. Miror ex eadem causa, nostros Germanos authenticas in codice: decreta juris feudalis Fridericorum, Cunradi, Lotharii: aliorumque lacinas Italicas in uoluminibus Goldasti uenerari, quod legislatores habeant Caesares. Italis, scite, non Germanis data haec sunt &, si uestris ciuibus illi dedissent imperatores, uim reipublicae uestrae artuissent. Uos nullae constitutiones uinciunt, nisi quae in comitiis sancitae sunt uestrae gentis.

§. X. Ius feudale in Germania haud quaquam natum est: a Germanis autem foetus exclusus est in Longobardis. Ius feudale militare est. Nullo autem tempore Germania in praedam hostis concessit, ut regiones militibus distribuerentur. Cessit autem in praedam Longobardia Romanis; Gothis; Herulis; Longobardis; Francis; recentioribus Germanis: ut facile ad credendum sit, si gentes singulae minimam tantum regionis deuictae partem militibus distribuerint; eam uicibus toties repetitis demum

demum uniuersam militibus obuenuisse. Nos uero Germani militaria cur non reliquimus militibus? Caesarem fraudes hic regnarunt. Militare enim imperium, quod in Italia tenuerunt, etiam obtrudere principibus Germania. Hi uero cur iniquis Caesarum conatibus non resisterunt? Aliis ignorantia obfuit, aliis uiolentia & metus, multi spe illa decepti sunt, ut iugum peregrinae legis sibi a Caesare impositum iterum iniicerent humeris suorum subditorum, quos dicimus subuafallos. Artes has Fredericis tribuo; ante quae tempora feudalia iura nesciuit Germania: uti Holsatia hodiernum nescit. Docebo haec per singulas olim prouincias Germaniae sigillatim. Qua ueritate cognita, feudorum controuersias feliciter decidemus: cum eius generis litibus nunc nihil difficilius sit, nihil lubricum magis, & pro regionum & doctorum diuersitate, uarium plane diuersumque. Sed an principibus incommoda? quod pro subditis nobilibus nunc habeant uafallos. Nulla dico, hoc praesertim tempore, ubi tanta principum in collectarum iure libertas, quod olim non fuerat. Vafallos hac quidem

dem causa a principe inde exempto esse, fallum est: sed illi pristini iuris tenaces fuere, reliquis minorum gentium subditis succumbentibus. Non ergo sapientissimi alicuius in Germania principis consilium malum est, quo meditatur, omnia feuda in allodia commutare aut pristinam praediis nobilium formam restituere. Quod si diuinatorem agere, fas sit; illud eveniet, ut professores iuris feudalis ex Germania trans alpes iterum relegentur. Sed religio est, plura de his arcanis diuulgare. Interim nihil facilius est, systemata condere iuris feudalis e mille uoluminibus Itatorum: difficilius nihil, qui mores Germanis sint, certa norma complecti. Germanis satisfacere uoluit Itterus, qui tamen arduo instituto par esse non potuit.

§. XI. De Caesaris aut potius imperii domanio actum superius. Quid de domanio principum Imperii? Ignorantiam suam produnt, qui illa negant ducibus, nam his partem regionis ad uictum & cultam a republica adsignatam esse, indubia fide scimus ex literariis monumentis. Produnt etiam ignorantiam, qui in dubium id uocant in comitibus.

Nam

Nam his salarii instar fuit pars fundi comitatus
 Prorsus autem insaniunt, qui idem negant episco-
 pis. Hi enim, cum nihil proprietatis iure posside-
 ant, sed usufructuarii sunt eorum, quae ad cul-
 tum & uictum illis tributa sunt, faciliorem longe
 doctrinam habent in asserendis domaniis. Quod
 autem non nemo putet, tantum adparatum non
 ferre sacerdotibus commendatam sobrietatem. In
 eo is pulchre se decipit. A temporibus Ottonis
 magni episcopatibus territoria accesserunt, ut prin-
 cipatibus aliis, qui audiunt seculares. Inde nihil
 miror, in tabulario nostro diplomata frequentissi-
 ma reperiri, in quibus Magdeburgicus antistes a
 Caesare salutatur: Germaniae primas & nostri ac
 imperii princeps: in quibus etiam bonorum men-
 salium archiepiscopi sedula fit mentio. Quare, quod
 Leodiensis curia usu longinquo habet optimo iure
 noster archiepiscopus se olim etiam adpellare po-
 tuisset prinzen uon Magdeburg. Neque tamen
 negauerit quis, principes imperii etiam allodia pos-
 sedisse. Haec uero si internoscinequeunt, quaeso!
 quid praesumendum? Domania lia praesumerem.

B

Quia

Quia praesumptio fit a potiori: fit etiam a certiori iure. Nam omnes principes domania habuere; non uero omnes allodia, exemplo illorum, qui aliunde in principatum uocati sunt. Maxime autem tum alienata esse domanialia credendum est, si principi, quod super est, non sufficit ad uictum accultum. Hoc itinere itum est in Pomeraniae & Cliuia ditionibus, quas rationes cum nuperus scriptor sugillauerit, nos eas in hac arena tuebimur.

§. XII. Sex prouincias Germaniae non datae aut beneficiata, ita enim loquuntur, sed oblata feuda esse, ante me plures dixerunt. Reponunt plerique, haec uero nil hodie facere ad rem? Antiquiorum enim ducum prosapia extincta, ditiones has imperio apertas, atque a Caesare nouis post familiis datas esse in clientelam seu beneficium. Unde exulent hodie feuda oblata in Germanis. Verum e numero, quondam Caesari aut imperio prouincias apertas fuisse, nego: pernego etiam ab iisdem concessas fuisse aliis. Is scilicet ordo iurium erat patriae. Exarescente familia ducis, summa rerum rediit ad ordines prouinciales. Horumerat alium,
eli-

eligere, quem confirmaret antiquo ritu imperator.
 Habeo grauisimae narrationis idoneum testem.
 Adiit olim Caesarem quidam Germanus, duce uacuefacta Boioaria, Petiit, ut ducem faceret Boioariae.
 Huic quid imperator? Abi ad Boios, & si his uidebitur, redi. Boii sibi ducem dant, confirmat Caesar, quem dederunt. Habes itaque etiam nunc feuda oblata. Quantum potuerit sequiori acuo tyrannis imperatorum, id ordinem iuris antiqui non mutat. Quod non habuit Caesar, dare non potuit, Neque aliter dedit, si quidem dedit, quam rationes & iura patiebantur peculiaris republicae.

§. XIII. Qui in prouinciis, quas dicimus, mediatis nobilitatem territorii iuribus ducum subfuisse, negant, illi uiam sternunt consiliatoribus Grumbachianis. Improbe adsertor! Duces prouinciis uniuersis dominati sunt, ergo & nobilibus. Seruierunt nobilibus ducibus suis, quoties hi uel in militia id iusserant uel in ceremoniis aut in decore aularum. Qui inter melioris ordinis nobiles fuerunt, illi satellites ducis, domini sui facti: sie musten bey solennen Auffzügen seine Lieberey tragen. Alia facies in prouinciis

ciis uel principio immediatis uel post orbatis duce territorii. In isto numero Francos Rheno uicinos habes: in hoc Sueuos. Absonum est, quod de Alsatia adfers, ubi Landgrauius comes fuit, non dux: idque in Alsatia tantum, non Alsatiae uniuersae. Aperio oculos ad sterfo glaucomate.

§. XIV. Feuda, dignitatem annexam habentia indiuidua esse, praesumuntur; de comitatu etiam esse praesumitur, quod est in comitatu. In hoc censu oppidum habeo, memoriae, ut aiunt, Wittekindi sacrum. Uniuersus autem comitatus inferus est principatui Magdeburgico, nulla eius parte excepta.

§. XV. Doctores, qui ciuitatem Halensem liberam eamque inter imperii ordines habent numerantque, rebellium quondam ciuium contra sacrum antistitem partes fouent. Sed argumentis nituntur subtilibus & pridem rectius sentientium iudicio explosis. In rebus antiquis omne punctum dandum est praesumptionibus. Hac uero an pro libertate aut immedietate, quod dicunt, urbis? Minime. Audi Ottonem magnum. Donamus ecclesiae Magdebur-

deburgicae castrum Gibichenstein cum Sallugine eius & aquis falsis. Fundus itaque archiepiscopatus est donatus: sed ciuitas, quae post demum condita fuit, solo siue fundo cecidit. Habes Halam, in territorio enatam principatus Magdeburgici. Argumenta in partem aduersam nullius plane momenti sunt. Primo falsum est, archiepiscopum a Burggrauio demum acquisiuisse iurisdictionem secularem in urbe. Nam Burggravius mandatarius fuit archiepiscopi & subuasallus archiepiscopatus. Clara sunt diplomata Ottonis maximi. Dat enim archiepiscopo libertatem, iurisdictionem secularem exercendi per aduocatum (Burggrauium) quem NB. ipse elegerit. Ergo non proprio iure, non sua auctoritate ius dixit Burggravius: uerum iure & auctoritate mandantis episcopi. Mutationes, quae postea secutae sunt, huc non pertinent. Deinde falsum est, archiepiscopum a Burggrauio bannum imperiale acquisiuisse. Hoc enim Otto conditor principio statim dedit ecclesiae. Verba sunt: pro incolumitate, regni & imperii nostri bannum ecclesiae & Sto Mauritio offerimus. Congruit ue-

ro male exercitium huius iuris, ut tūm uidebatur; innocentiae sacerdotis. Haec causa fuit, quare administratio banni Burggrauio demandaretur. Post aiunt episcopos ciuitatum superintendentes esse, non dominos. Tu uero distingue inter episcopatum in territorio ciuitatis natum, quod uniuersim dicendum de aetate Carolingorum & inter ciuitatem natam in territorio episcopi, quod in nostro casu factum. Regula iuris in illo genere uera est: falsissima uero in hoc. Praeterea Halam ad imperii comitia uocatam esse, urges. Ego uero illum, qui hoc probet, ignoro, neque adeo facilem me habebis, ut temere hic credam doctori, partium studiis & patriae amore in deuia lapsō. Sit tamen, num id publica statim imperii auctoritate est factum, audito archiepiscopo: an uero rebellium ciuium conatu, uulgi sermone per sub & obreptionem? Si mihi res esset cum uiro, meis doctrinis enutrito, dicerem, olim mediatas quoque ciuitates in comitiis me offendisse. Sed recondito hoc dogmate non est opus. Fabulam hactenus habeo & anile figmentum, Halam ullo tempore egisse in imperii comitiis.

tis.

tius. Demum, absque intermedio principe, Halam tributa siue collectas imperio soluisse, instant. Is uero haud quaquam character est status immediati; quod ante me ab aliis expeditum. Causam uis? Dabo. Archiepiscopi id indulgentia factum: qui onus subterfugere uoluit in extorpuendis collectis a licentiosa & effreni ciuitate. Utinam tamen & hic testes produxisses. Fallunt fidem, quam fecisti in locis Panuini, Limnaei, Goldasti. Fabulatores ex Münstero, qualis ipse Knipschildius, ego quidem nauci aestimo. Horum enim doctrinis Berolinum quoque est ciuitas immediata imperii. Tandem Caesarum priuilegia ueneraris, ut urbem habeas immediatam. Actum uero agerem, si scrupulum remouerem, ab aliis exemptum, priuilegia a Caesari- bus accepisse quoque ciuitates mediatas. Quid uero, quod ultimum est, ad responsum hominis Itali, Francisci de Barca, quod dedit pro recuperanda Halensibus immedietate, uenia sit uerbo? Is certe, si hodie daret, malam crucem mereretur, dignam tubicine hominum perduellium. Sed Italus ille cautior te fuit, suboluit enim mendacia militis quaerentis.

Ideo

Ideo principio statim ait: posito pro constanti, non concessio, ciuitatem Halensem esse francam. Et uero quid miser iste Italus in responso iuris publici, sibi peregrini? Hoc unicum potuit, ut otiosa uerba pro momentosis nummis daret & stultitiam quaerentis si non excuteret, eluderet tamen falleretque. Desine ergo leuare calamitatem tuorum, quasi horum ceruicibus praeter ius & fas iugum quidem seruitutis impositum fuerit ab archiepiscopis: quod tamen leue reddat mitissimum imperium aquilae Porusicae. Suauia somnia narras & fabulas fingis, peior Aesopo. Ex his enim ciues non ad uirtutem; sed hostes patriae hinc proficere possunt ad auram hauriendam popularem. Ingenui potius uiri officium in eo uersari, existimo, ut ciuibus in memoriam reuocet inuidenda priuilegia, quae omni fere acuo debuerunt largitoribus archiepiscopis. Tu uero neque ad sensus docuisti, neque ad ueritatem.

§. XVI. Halam Hermundurorum, siue, quod malle, Venedorum rectius ab aliis ciuitatibus internosci, quam Halam Saxoniam. Sugillat dogma

Sugillat dogma meum oculatus, ut sibi audit, doctor. Praeter rem. Halae dominos quondam Hermunduros, post Venedos fuisse, ipse largitur. Qui Venedorum prouinciae princeps & caput est, eum etiam nunc Halam sub sua ditione habere, perduellis esset, qui iret inficias. Cognomen igitur Halae dandum uel principis causa, uel incolarum ergo, uel denique propter nomen ac situm territorii. Ter-geminae rationes militant in castris Venedorum. Principi Venedorum nunc paret Hala, ut paruit olim: Venedos non expulit illa moenibus suis, sed fouet in iisdem hodieque in salinis, quibus Hala ipsum nomen debet ortumque: territorio etiam nunc uel Thuringiae nomen est, quod Knipschildium mouet, ut Halam Thuringiae diceret, uel Venediae, quod rerum gnaris patet. Tu uero quid in haec dicis. Primo Halam in circulo Saxonico comprehendi: ergo Saxoniam dicendam. Egregia consecutio: Pomerania, Meklenburg, Gotha, & his uicina loca circulo Saxonico adnumerata sunt, ergo loca sunt Saxonica. Deinde Saxonum armis Halam Venedis ereptam esse, ergo Saxonicum no-

C

men

men mereri. Sed Misnia quoque ab iisdem sub
 iugata est, quis uero scribere ueretur, Freiberg in
 Meissen. Thuringia Saxonum imperia subiit: quae
 tamen nullo tempore amisit uerbum Thuringiae.
 Post, scultetum Halensem non nisi Saxonem eligen-
 dum. Quid uero, si uestris cum principe conueni-
 ret de alio scultero non eligendo, quam patria Be-
 rolinensi, num ideo Hala Berolinensis dicenda,
 Praeterea Saxones incolas, urbem efficere Saxoni-
 cam. Ergo Galli uel Franci Rheno uicini, qui
 hanc urbem tantq̄ hodie numero incolunt, Halam
 cognominabunt uel Gallicam uel Francicam. Ha-
 lam demum, ante incultam fere, Saxones, ais, colui-
 se. Cur uero Erlanga, apud Baruthinos sumtibus
 Gallorum condita, non eximitur numero ac no-
 mine urbium Franconicarum. Ceterum non me
 adeo difficilem haberes in nomine, cum litigatores
 non amem uerbales: sed stomachum mouet, tibi
 adeo dulcem Saxonici nominis memoriam esse, ut
 nolis adsuescere calamum tuum stylo, in curia prin-
 cipis tui usitato.

§. XVII. Disputant hodie, quare Misniae Mar-
 chio

chio suffragium non habeat in comitiis imperii. Alii id nullo eum tempore habuisse, existimant, quod iuris ille Slauici: alii marchionem suffragium Misnense neglexisse, putant, ex quo factus fuerit Saxoniae elector. Quod tamen hodieque repetere possit, cum ea, quae merae facultatis sint, nullo tempore praescribantur. Utrique male. Illi, quod Misniae marchionem per quinque secula comitiis interfuisse suffragatorem, nemini ex historia possit esse ignotum. Hi uero, quod, idem iuris olim fuisse, quam hodie ea in re sit, cum schola doctorum communi errent. Scilicet suffragia quondam in comitiis non, quod hodie fit, aucta sunt principum plurium principatumum accessu. Inde Fridericus bellicosus, quamuis Marchiae huius simul & Thuringiae atque Saxonici electoratus dominus fuisset: suffragium tamen non nisi unicum habuit in comitiis, neque plura habere, tum fas fuerat. Inde est, quod Austriae archidux idemque Styriae, Carinthiae, Carniolae, Sueviae dux ac princeps, non nisi semel suffragium tulerit aut ferat hodieque. Eadem prorsus ratione, qua etiam nunc in comitiis

prouincialibus septem aut plurium praediorum
 Dominus, non septies ideo sententiam fert aut plu-
 ries, quam dominus fundi unius. Contra si unicus
 principatus (fundus) ter aut pluries inter principes
 (dominos) diuisus fuerat, totidem principes (domi-
 ni) toties quoque suffragia olim tulere in comitiis
 imperii (prouinciae). Inde nihil mirum est, Boioa-
 riae causa, unius ducatus, quatuor saepe aut quin-
 que suffragia dicta fuisse in comitiis; quo tempore
 scilicet in totidem partes is fuerat distributus. Exa-
 rescentibus uero aliis lineis, ducatuque sub impe-
 rium unius iterum reducto, non nisi unicum reman-
 sit suffragium, reliquae cum lineis iterum expira-
 runt. Inde Boioariam unicum uotum, liceat sic
 cum uulgo loqui, nunc habere, quae olim quatuor
 habuerat, uti manifestum est, ita nullo modo ini-
 quum. Conuerso iuris ordine aliquot abhinc se-
 culis utimur in comitiis. Nunc enim numero prin-
 cipatum aucto, augentur quoque in comitiis suf-
 fragia. Sed unde quaeso haec iurium metamor-
 phosis? Dicam. Olim in comitiis uota ordinum
 non numerata fuere: sed aestimata pro saniori aut
 po-

potentiori parte. Inde parum intererat, unum principem decies sententiam ferre, uel semel. Non enim quantitas ualuerat: sed qualitas, robur, prudentia auctoritasque uota dicentium. Quare uniuersae Boioariae dominus unico etiam uoto tantum potuit: quantum olim quadripartitae Boioariae quatuor principes suffragatores. Alia longe facies rerum, ex quo tempore calculi numerati sunt, ut omne iam momentum in quantitate ac multitudine eorum reponeretur. Ex quibus causis eundem demum fuerat in mores alios. Primo comitum; praelatorum; abbatum uota non sigillatim numerata: sed per integras curias. Ne unius praedioli domicellus tantum posset in negotiis imperii, quantum amplissimi territorii dux. Deinde pro territoriorum numero augeri quoque coepit numerus uotorum, quamuis principis unius. Aequissimum enim est, ut in regenda societate potior sit, qui potior est in illa conseruanda. Inde controuersis innumeris, quae in imperio fieri solent de modo collectarum, de suffragiorum in comitiis numero, optima forte ratione consuleretur, si ordinum suffragia

eorumque auctoritas & numerus proportionem geometricam exigerentur ad matriculam. Ut, quo aliquis pondus maius adderet fisco imperii; eo etiam maiori polleret in comitiis auctoritate. Tum distinctio enata inter immedietatem personae & territorii. Quod olim non fuerat, ubi etiam mediati ordines locum habuere in comitiis & personae maior ratio fuerat, quam praedii aut fundi. Post controuerti coepit inter ordines, utrum illi, qui plurimum principatum iam olim domini fuerant, ubi uota nondum numerata, sed aestimata fuere, iam, intuitu quoque illorum, noua in comitiis sibi possent adserere. Demum in classes distribui coeperunt comites der gefürsteten Grauen und Aebte, und derer die schlechter dinges Grauen und Aebte waren. Aut quod idem est illorum, qui uota singularia haberent in subsellio principum & illorum, qui tantum curiata. Neque enim alia ulla differentia inter iterumque hoc genus optimatum se ostendit: neque alia res distinctioni huic causam dedit, quam suffragiorum ratio ad pluralitatem siue maiorem numerum exacta. Aliis itaque

itaque moribus cum olim Germania uixeris, quam hodie uiuat, non puto uel Saxonem, uel Wurttembergicum uel Monasteriensem idonea iuris argumenta habere, antiquorum principatum suffragia ex uetustate repetere & sibi iure quodam postliminii uindicare. Vt enim nullae leges; ita consuetudines quoque nullae profunt casibus praeteritis, quamuis futuris profint. Hoc enim si integrum esset, sponsor sum, me centum suffragia ex orco uetustatis in gratiam diuersorum principum nullo negotio reuocaturum esse, ut adfessoribus comitiorum cura incumbat, de ampliori atrio cogitandi quod tot nouis pateat adfessoribus.

§. XIIX. Neque dum expedita lis est, utrum praecedentiae iura in comitiis stabiliat gentis dignitas, an territorii? Ego rem ita definio, ut prius affirmem & omniae uo negem posterius. Simerensis, Bipontina, Veldentina quondam suffragia in comitiis tantum non infima loca meruerunt: quae omni iure suprema ex eo tempore tenent, ex quo regiones istae obuenerunt Archipalatinis. Quis Coburgensem dynastiam aut Vinariensem comitatum,

tatum, quales olim fuerant, loco anteferret anti-
 quis Germaniae ducatus, nisi principes eas rege-
 rent, Saxonica domo oriundi. Baruthanos & O-
 noldinos ad superiora in principum collegio loca
 euexerunt gentilitiae natales, non uero Noricus
 Burggrauatus. Sic ex iisdem rationibus inter
 nobiles Landsasios nulla praecedentiae iura prae-
 diis hodieque adhaerent: sed nobilis nobili antefer-
 tur aetatis, muneris, dignitatis ergo. Idem quon-
 dam iuris inter ipsos principes imperii. Ego ex his
 causis neque Querfurtensi inter Saxoniae duces:
 neque Sulzbacensi inter Archipalatinos loca inui-
 derem, quamuis recentiores hi principatus ea non
 mereri uideantur. Quid uero de Sueciae Daniae-
 que regibus? quorum delegati Pomeraniae Hol-
 satiaeque causa inferiora subsellia tenent. Facile est
 ad respondendum, non regnorum apices hic in-
 censum uenire, sed rationes parium in curia feu-
 dali. Difficilior forte scrupulus in Austriacis.
 Ego uero uix aliud argumentum reperio, qua-
 re Austria, de aliis enim taceo, Bauariae anteferatur,
 palmes stirpi, quam honorem fastigii imperialis. Ar-
 chi-

Archiducis uerbum controuerſiam uix decideret, multo minus Austriaci regni, a tempore Friderici II. repetita memoria. Sed alii etiam principes diuerſum tamen ordinem habent, diuerſorum cauſa principatum, in comitiis? Ego putarem, ceterorum parum aut nihil intereſſe, ſiue Archidux illico Tirolenſe uotum, liceat ſic loqui, Austriaco annectat ſiue inferius id dicat ex interuallo. Si principes ipſi in comitiis praesentes eſſent, ea forte nunquam introducta fuiſſet diuerſitas. Ceſſaret etiam quaestio, ſi, quod ſupra ſcriptum, uota aestimarentur magis, quam numerarentur, loquor ſtylo curiis attemperato. Ex eo autem tempore, ex quo in comitiis ſuffragia primum numerata ſunt; deinde augeri coeperunt pro numero territoriorum: poſt oſſibus fundi, non gentilitiae dignitati poſſeſſoris illa adhaerere, creditum fuit; denique inter eiusdem dignitatis proceres in itu & reditu ſtabilis ordo eſſe, coepit, quod, noua uoce, praecedentiam dicunt, re priſtiniſ ſeculis in Germaniſ ignorata: non potuit non principatum nouorum dominis quaestio moueri, neglecta parum ratione gentilitiae dignitatis. Utinam illis, penes quos auctoritas eſt, lites haec

D

deci-

decidendi, in promptu semper esset diuersa diuer-
 forum temporum facies in iuribus publicis imperii.

§. XIX. Multi non intelligunt, cur usu in re-
 gnis quibusdam receptum sit, principem heredita-
 rium cognominare aliquo principatu. Vera cau-
 sa haec est. Indignum regibus est uisum uel Cae-
 saris uel regis alterius agere clientem. Inde rex
 Galliae cum Delphinatum acquisiuisset, feudum
 regni Arelatensis, substituere maluit principem, als
 den Lehenstraeger, quam ipse audire uasallus im-
 perii. Hoc directi in Delphinatum domini argu-
 mentum rex Galliae Germanis toties tribuit in
 memoriamque reuocat, quoties unigenam suam
 adpellat Delphinum. Ex iisdem causis Angliae
 reges filios dixerunt principes Normanniae aut
 Wallisiorum, pro temporum diuersitate. Abso-
 num est, alios hanc consuetudinem aemulari uelle,
 quibus tamen ratio illius deest: Quasi in his cogno-
 minibus aliquod eminentiae lateret arcanum. Sue-
 ciae rex haud dubie hac causa uteretur, si heredem
 suum uocaret Palatinum, aut Pomeraniae ducem.
 In iisdem moribus prodesset Daniae regi Holfatia.
 Quod si hoc facerent reges, imperii uasalli, contro-
 uer-

uer-

uerſiae faciliores eſſent, quae imperatori noſtro in
renouatione inueſtiturarum cum illis intercedunt.

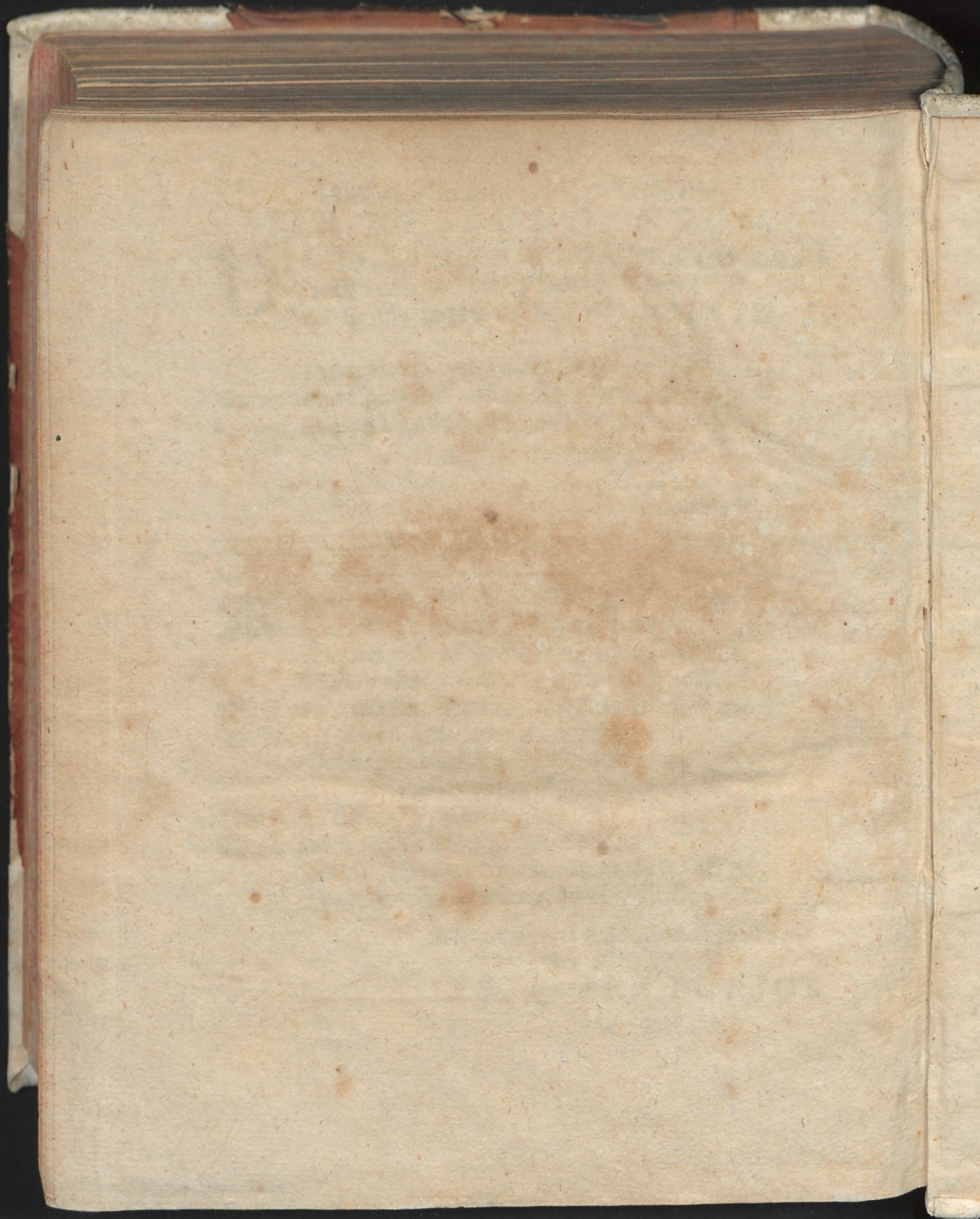
§. XX. Aliam grammaticam ſcholae, aliam
curiae eſſe, qui uis intelligit, qui adpellationem eius-
dem ſaepe uocis unam eſſe uidet, ſignificatus uero
prorſus diuerſos. Inter deſideria itaque iuris publi-
ci in Germania lexicon habeo, hunc in finem a pe-
rito doctore confectum. Nam Goldaſti, Wehneri;
Rudigeri; Speidelii; Befoldi; Dietherri; Fritſchii alio-
rumque, ſi qui ſunt, indigeſta moles confundit ma-
gis, quam docet lectores, accuratori diſciplina iuri-
um Germaniae non inſtructos. Wendelinus; Ly-
dius; Speelmannus; Lindenbrogius; Schriekius; Be-
canus; Barthius; Becmannus; Martinius; Menagius
Voſſius; Boxhornius; Loccenius; Rudbekius; Meri-
cus Caſaubonus; Hottomannus; Hoffmannus;
Meierus Bremeniſis, & qui principio nominandus e-
rat Freſneus pluresque alii noſtra cum peregrinis
confundunt, nullo temporum ordine. Ego futuro
auctori has leges dederim, quibus ſingula uerba de-
beat adſtringere. Principio patria a peregrinis ſepa-
ret, cumque Iberia, Gallia, Britannia, Belgica, Lon-
gobardica, ſeptentrionalia item regna cum Germa-
nicis

nicis gentibus magnam affinitatem habeant, hi scriptores quidem consulendi sunt, commiscendi uero haudquaquam. Deinde in ipsis etiam Germanis distincte incedendum. Duobus speculis omnem Germaniam ullo tempore uixisse, inter nugas bullatas habeo. Saxonica itaque iura a Boicis, utraque a Sueuicis, Francicis ceterisque separanda sunt, atque in singulis hisce rebus publicis sigillatim agendum. Post cum Germanici imperii diuersissima interualla sint, ac uirationes habeat. Carolingica; post Carolingica; Ottonina; Henriciana; Fridericiana; interregni tempora & quae sequuntur in classes digerat & miram iurium ac uocum habebit diuersitatem. Quando demum scriptor eo deuenit, ubi iuris Canonici; Romani; Longobardici uestigia se ostendunt: tum demum artes attendendae & indicandae sunt, ut constet, quid sibi debeat patria, quid peregrinis. Magni, credite, non tamen infiniti laboris est, spartam hanc exornandi feliciter. De conatu Schilteri atque schedis illius alibi scripsi. Exigit is labor uirum ^{πολλύλοτον}, historicum & iurispublici priuatique Germanici maxime, consultum.

§. XXI. Quid uocabula sibi uelint, manu; nobilis

bilis; nobilis seruus; miles nobilis; eques; nobilis dominus, edler herr; baro, freyherr; semperfrey, nemo ausus est certo definire. Ego diplomatum doctrinis rem ita expedio. MANN possessorem quamuis ignobilem notat praedii peculiaris, quo ipso ab agricola differt, qui alieni quondam praedii colonus fuit. NOBILIS principio audiit homo liber peculiaris praedii possessor: post seruitutibus in Germania fere sublatis, libertati solennis declaratio dignitatis & natalium accessit, qua olim opus non fuerat. Inde prouoco omnes, qui aliter sentiunt, ut exemplum afferant, unde constet, ante tria aut quatuor secula imperatorem nobilitasse, das man einem eimen Adelbrieff ausgefertigt. SERVVS NOBILIS aulicum: miles nobilis militare munus additum habuit. Quod genus nobilium uasallos habeo, reliquos non item: EQVITI uero non tantum munus fuit; sed etiam honor & dignitas cinguli militaris. Atque hoc demum frequentissimum in omni aevi monumentis; Ritter machen; Ritter schlagen. Haecenus gradus gentilitii: nunc ad ordinem diuersum ipsorum praediorum. Nobiles enim cum omnes sub iurisdictione essent comitum: illi demum, qui inde singulari

gulari priuilegio exempti fuerant DOMINI dicuntur
aut nobiles domini EDLE HERREN. Hi, si reliqua et-
iam onera ipse princeps eis remiserat, FREYE HERREN
dici meruerunt. In his paucissimos offendo, quos
Caesar priuilegio munierat, ut, si quae in imperio
praedia emerent, ea ipsa exempta essent a iurisdictione
missorum aut comitum prouinciarum per uniuersum
imperium. Inde Semperfreye idque cum addita-
mento des Reichs Semperfreyen sunt adpellati. In
quorum numero post Limburgenses, Westerbur-
genses, Leiningenses, non nisi paucissimos reperi-
mus. Quantum uero momenti pendeat ex uero ho-
rum uerborum intellectu: illi demum sentiunt, qui
in iuris feudalis aut publici controuersis uel docen-
dis uel diiudicandis uersantur. Duobus abhinc se-
culis ignorantia uetustatis, quae ipsas etiam curias te-
nuit omnia commiscuit, ut, quid dicant, quid scribant
nominentque nec usu neque ratione cognitum habe-
ant. Neque enim raro accidit, ut illi, qui in literis bul-
latis, ihren adels brieffen uerba legerant, ritter, edel,
edler herr, quaererent ex me, quid honoris secum hi
apices ferrent: sibi, praeter taxae modum der Canz-
ley gebühren, qui in singulis diuersus sit, nihil
ea de re conscium esse.

01 A 6568

ULB Halle
003 105 733

3

VD18

VD17

PARA
IVRIS,
PV

RECTORE MA
SERENISSIMO RE
DNO. PHILIP
PRINCIP
REGIS SVPREMO
ET HVIVS I

DIRIGENTI
IOAN. PE
POTENTISS. PORVSSIAE
ORDIN. ET ARCHIV

PATRONO AC PRAECE
CVLTV I

RESP
IOAN. PHIL
NAS

AD D.

HALAE V
TYPIS IOH. IAC. KREI

